Warszawa, dnia 13 sierpnia 2018 r.

PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA

ZPOW-501-104-18

Informacja
O UPRAWNIENIACH WYBORCÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH
w wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw oraz wyborach wójtów, burmistrzów, prezydentów miast

Państwowa Komisja Wyborcza informuje o uprawnieniach wyborców niepełnosprawnych, przewidzianych w przepisach ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349).

I. Prawo do uzyskiwania informacji o wyborach

Wyborca niepełnosprawny wpisany do rejestru wyborców w danej gminie ma prawo do uzyskiwania informacji o:

1) terminie wyborów oraz godzinach głosowania;
2) właściwym dla siebie okręgu wyborczym i obwodzie głosowania;
3) lokalach obwodowych komisji wyborczych znajdujących się najbliżej miejsca zamieszkania wyborcy niepełnosprawnego, w tym o lokalach przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
4) warunkach dopisania wyborcy do spisu wyborców w wybranym przez niego obwodzie głosowania na obszarze gminy właściwej ze względu na miejsce jego stałego zamieszkania;
5) komitetach wyborczych biorących udział w wyborach oraz zarejestrowanych kandydatach i listach kandydatów;
6) warunkach oraz formach głosowania.

Informacje te są przekazywane wyborcy niepełnosprawnemu, na jego wniosek, przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) telefonicznie lub w drukowanych materiałach informacyjnych, w tym w formie elektronicznej. We wniosku, o którym mowa, wyborca podaje nazwisko, imię (imiona) oraz adres stałego zamieszkania.

Informacje, o których mowa wyżej, są także dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej gminy oraz podawane do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie.

II. Prawo do głosowania korespondencyjnego

Głosować korespondencyjnie mogą wyborcy posiadający orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, 1000 i 1076), w tym także wyborcy posiadający orzeczenie organu rentowego o:

1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 poz. 1270);
2) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1;
3) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 1;
4) o zaliczeniu do I grupy inwalidów;
5) o zaliczeniu do II grupy inwalidów;

a także osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny.

Głosować korespondencyjnie można tylko w kraju.

Zamiar głosowania korespondencyjnego powinien być zgłoszony przez wyborcę niepełnosprawnego komisarzowi wyborczemu **najpóźniej w 13. dniu przed dniem wyborów** (termin wydłużony zgodnie z art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego). Zgłoszenie zamiaru głosowania korespondencyjnego dotyczy również ewentualnego ponownego głosowania w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta). W przypadku przeprowadzania ponownego głosowania wyborca, który nie zgłosił zamiaru głosowania korespondencyjnego przed pierwszym głosowaniem, może po dniu pierwszego głosowania

zgłosić komisarzowi wyborczemu zamiar głosowania korespondencyjnego w ponownym głosowaniu, **najpóźniej w 10. dniu przed dniem ponownego głosowania**.

Zgłoszenie może być dokonane ustnie, pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej. Powinno ono zawierać nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL wyborcy, oświadczenie o wpisaniu wyborcy do rejestru wyborców w danej gminie, oznaczenie wyborów, których dotyczy zgłoszenie, a także wskazanie adresu, na który ma być wysłany pakiet wyborczy.

Do zgłoszenia należy dołączyć kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności. Jeżeli zgłoszenia dokonano ustnie, wyborca musi odrębnie przekazać orzeczenie urzędowi gminy.

W zgłoszeniu wyborca może zażądać przesłania mu wraz z pakietem wyborczym nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a.

Wyborca głosujący korespondencyjnie będzie ujęty w spisie wyborców w obwodzie głosowania właściwym dla jego stałego miejsca zamieszkania.

Wyborca, nie później niż 7. dnia przed dniem wyborów, otrzyma z urzędu gminy pakiet wyborczy, który zostanie doręczony **wyłącznie do rąk własnych** wyborcy, po okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość i pisemnym pokwitowaniu odbioru.

Jeżeli wyborca nie może potwierdzić odbioru, doręczający sam stwierdzi datę doręczenia oraz wskaże odbierającego i przyczynę braku jego podpisu.

W przypadku nieobecności wyborcy pod wskazanym adresem doręczający umieści zawiadomienie o terminie powtórnego doręczenia w skrzynce na listy lub, gdy nie jest to możliwe, na drzwiach mieszkania. Termin powtórnego doręczenia nie może być dłuższy niż 1 dzień od dnia pierwszego doręczenia.

W skład pakietu wyborczego przekazywanego wyborcy wchodzą: koperta zwrotna, karty do głosowania, koperta na karty do głosowania, oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania, instrukcja głosowania korespondencyjnego i ewentualnie nakładka na karty do głosowania sporządzona w alfabecie Braille'a — jeżeli wyborca zażądał jej przesłania.

Na karcie do głosowania wyborca oddaje głos, w sposób określony w informacji znajdującej

się w dolnej części karty do głosowania.

Po oddaniu głosu, karty do głosowania należy umieścić w kopercie z napisem „Koperta na karty do głosowania" i kopertę tę zakleić. **Niezaklejenie koperty na karty do głosowania spowoduje, że karty do głosowania nie będą uwzględnione przy ustalaniu wyników głosowania.**

Zaklejoną kopertę na karty do głosowania należy włożyć do koperty zwrotnej zaadresowanej do obwodowej komisji wyborczej ds. przeprowadzenia głosowania w obwodzie.

Następnie należy wypełnić oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu, na którym należy:

1) **wpisać miejscowość i datę jego sporządzenia,**

2) **własnoręcznie podpisać się.**

Oświadczenie wkłada się do koperty zwrotnej (z adresem obwodowej komisji wyborczej ds. przeprowadzenia głosowania)**. Niewłożenie oświadczenia do koperty zwrotnej lub niepodpisanie go spowoduje, że karty do głosowania nie będą uwzględnione przy ustalaniu wyników głosowania.**

Kopertę zwrotną zawierającą:

1) zaklejoną kopertę z kartami do głosowania;

2) podpisane oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu

należy zakleić i przekazać przedstawicielowi Poczty Polskiej. Przedstawiciel Poczty Polskiej odbierze zamkniętą kopertę zwrotną od wyborcy niepełnosprawnego, który otrzymał pakiet wyborczy, na podstawie okazanego przez niego dokumentu potwierdzającego tożsamość. Odbiór następuje za pokwitowaniem najpóźniej w:

1) przedostatnim dniu roboczym poprzedzającym dzień wyborów, jeżeli wyborca niepełnosprawny **w momencie doręczenie pakietu wyborczego zgłosił potrzebę jej odbioru**, pod adresem wskazanym przez tego wyborcę;
2) przedostatnim dniu roboczym poprzedzającym dzień wyborów – w placówce Poczty Polskiej usytuowanej na obszarze gminy, w której wyborca niepełnosprawny jest ujęty w rejestrze wyborców;

3) trzecim dniu roboczym poprzedzającym dzień wyborów w dowolnej placówce Poczty Polskiej.

Wyborca może, **do czasu zakończenia głosowania**, osobiście dostarczyć kopertę zwrotną do obwodowej komisji wyborczej ds. przeprowadzenia glosowania w obwodzie, której adres znajduje się na kopercie zwrotnej.

Głosować korespondencyjne nie mogą wyborcy niepełnosprawni umieszczeni w spisach wyborców w: obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, a także wyborcy, którzy udzielili pełnomocnictwa do głosowania.

III. Prawo do głosowania przez pełnomocnika

Wyborcy niepełnosprawni, o których mowa w części II informacji dotyczącej głosowania korespondencyjnego oraz wyborcy, którzy najpóźniej w dniu głosowania ukończą 75 lat, mają prawo do głosowania za pośrednictwem pełnomocnika. Głosować przez pełnomocnika można tylko w kraju.

Pełnomocnikiem może być osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa do głosowania.

Pełnomocnikiem nie może być:

1) osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania;

2) mąż zaufania;

3) obserwator społeczny;

4) osoba kandydująca w wyborach.

Pełnomocnictwo można przyjąć:

1) tylko od jednej osoby lub

2) od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny (ojciec, matka, dziadek, babka, itd.), zstępny (syn, córka, wnuk, wnuczka, itd.), małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.

Pełnomocnictwa udziela się przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.

W celu sporządzenia aktu pełnomocnictwa wyborca **składa wniosek** do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, w której jest wpisany do rejestru wyborców.

Wniosek należy **złożyć najpóźniej w 9. dniu przed dniem wyborów. Wzór wniosku** ustalony został przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji i **jest *dołączony do informacji.*** Akt pełnomocnictwa sporządzony przed pierwszym głosowaniem dotyczy również ponownego głosowania w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta), jeżeli będzie ono przeprowadzane. Natomiast wyborca, który nie złożył wniosku o sporządzenie aktu pełnomocnictwa przed pierwszym głosowaniem, może po dniu pierwszego głosowania złożyć wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa, **najpóźniej w 9. dniu przed dniem ponownego głosowania**.

Do wniosku należy dołączyć:

- pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem na przyjęcie pełnomocnictwa — **wzór zgody na przyjęcie pełnomocnictwa** ustalony został przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji *i **jest dołączony do informacji***;
- kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności, **jeżeli wyborca udzielający pełnomocnictwa w dniu głosowania nie będzie miał ukończonych 75 lat**.

Akt pełnomocnictwa jest sporządzany z zasady w miejscu zamieszkania wyborcy, chyba, że wyborca we wniosku zwróci się o jego sporządzenie w innym miejscu na obszarze gminy.

Wyborca ma prawo cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa. Cofnięcie pełnomocnictwa następuje przez:

1) złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem wyborów stosownego oświadczenia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa lub
2) doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania.

Wyborca, który udzielił pełnomocnictwa może głosować osobiście w lokalu wyborczym, pod warunkiem, że wcześniej nie oddał głosu jego pełnomocnik. Głosowanie osobiste przez wyborcę powoduje wygaśnięcie pełnomocnictwa.

Głosowania przez pełnomocnika nie przeprowadza się w: obwodach głosowania utworzonych w szpitalach, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych.

Pełnomocnictwa do głosowania nie może udzielić osoba, która zgłosiła zamiar głosownia korespondencyjnego.

IV. Głosowanie w wybranym przez siebie lokalu obwodowej komisji wyborczej, w tym w lokalu dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych

Wyborca niepełnosprawny może głosować osobiście w lokalu wyborczym w obwodzie głosowania właściwym dla jego miejsca zamieszkania. Może także głosować w wybranym przez siebie lokalu wyborczym, w tym także w lokalu dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. W tym celu powinien on złożyć wniosek o dopisanie do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania na obszarze gminy właściwej ze względu na miejsce jego stałego zamieszkania.

Wniosek składa się w urzędzie gminy najpóźniej w 5. dniu przed dniem wyborów.

Wniosek dotyczy również ewentualnego ponownego głosowania w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta). W przypadku przeprowadzania ponownego głosowania wyborca, który nie złożył wniosku o dopisanie do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania na obszarze gminy przed pierwszym głosowaniem, może po dniu pierwszego głosowania zgłosić taki wniosek dotyczący ponownego głosowania, **najpóźniej w 5. dniu przed tym głosowaniem.**

Po złożeniu powyższego wniosku wyborca zostanie skreślony ze spisu wyborców w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania.

Informacja o lokalach obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych dostępna jest w Biuletynie Informacji Publicznej gminy oraz w obwieszczeniu wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o numerach i granicach obwodów głosowania, najpóźniej **w 30. dniu przed dniem wyborów.**

V. Głosowanie w lokalu wyborczym przy użyciu nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a

W lokalu wyborczym wyborca niepełnosprawny może także głosować przy użyciu nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a.

W dniu wyborów obwodowa komisja wyborcza wraz z kartą do głosowania wyda wyborcy niepełnosprawnemu, na jego prośbę, nakładkę na tę kartę. Po oddaniu głosu wyborca obowiązany jest zwrócić komisji obwodowej nakładkę na kartę.

VI. Korzystanie z pomocy innej osoby w trakcie głosowania w lokalu wyborczym

Wyborcy niepełnosprawnemu, na jego prośbę, może pomagać w głosowaniu w lokalu wyborczym inna osoba, w tym także niepełnoletnia. Pomoc ta może mieć tylko techniczny charakter; nie może ona polegać na sugerowaniu wyborcy sposobu głosowania lub na głosowaniu w zastępstwie tego wyborcy. Dopuszczalne jest, aby na życzenie wyborcy niepełnosprawnego w pomieszczeniu za zasłoną przebywała osoba udzielająca pomocy. Osobą tą nie może być członek komisji, mąż zaufania, ani obserwator społeczny.

Natomiast komisja jest obowiązana, na prośbę wyborcy niepełnosprawnego, do przekazania ustnie treści obwieszczeń wyborczych w zakresie informacji o komitetach wyborczych biorących udział w wyborach oraz zarejestrowanych kandydatach i listach kandydatów.

Załącznikiem do niniejszej informacji jest informacja Państwowej Komisji Wyborczej o upływie terminów związanych z uprawnieniami wyborców niepełnosprawnych.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Wojciech Hermeliński